

שיעורים בספר הזוהר
על התורה והמועדים

פרשת תולדות

מי ימלל גבורות הויה

מאת הרב יצחק לאווי

גליון י"א – פרשת תולדות תשפ"א

הוקדש על ידי

הרהגה"ח ר' ישעי' אברהם ווייספעלד
שליט"א

לכבוד השמחה בנישואי בתו למזל טוב

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים,
ולהרשמה לקבלת עדכונים שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

תוכן

4	פרשת תולדות
4	[א] כל חלק בעולם נברא על פי התורה
4	[ב] שאלת התורה על בריאת האדם והתשובה
4	[ג] העולם נברא עבור האדם שיעסוק בתורה
5	[ד] כל אבר באדם הוא כנגד בריה בעולם ואבר בתורה
5	[ה] הכל נמצא בתורה ואין מסתכל עליו
5	[ו] אפילו דוד ושלמה לא עמדו על סודות התורה
6	[ז] בדברי שלמה יש טעמים רבים כל שכן בתורה
6	[ח] יעקב בן יצחק נחשב כנגד י"ב נשיאי ישמעאל
6	[ט] משמת אברהם נשאר דיוקנו ביצחק
8	שיעור זוהר תולדות: יסוד האחדות והשניות
8	רגע המעבר בין אברהם ליצחק
9	אברהם יסוד האחדות יצחק יסוד השניות
11	ייעוץ התורה על כל פרט ושאלת האדם והתשובה
13	אפילו חכמה אנושית ייתכן בה רבדי משמעות כ"ש התורה
13	משמעות רדיקלית
14	ויברך אלהים את יצחק

פרשת תולדות

זוהר תולדות חלק א דף קלד, א – קלה, א

א] כל חלק בעולם נברא על פי התורה

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק.

רבי חייא פתח: (תהלים ק"ו, ב) מי ימלא גבורות יי' ישמיע כל תהלתו.

תא חזי: כד בעא קב"ה וסליק ברעותיה למברי עלמא הוה אסתכל באורייתא וברא ליה, ובכל עובדא ועובדא דברא קב"ה בעלמא הוה מסתכל באורייתא וברא ליה, הדא הוא דכתיב (משלי ח', ל) ואהיה אצלו אמון וגו', אל תקרי אמון אלא אומן. (וכך דרש רבי הושעיה בבראשית רבה א, א והובא בזוהר חלק א ה, א).

ב] שאלת התורה על בריאת האדם והתשובה

כד בעא למברי אדם אמרה תורה אי בר נש יתברי ולבתר ייתי למחטי ואנת עניש ליה, אמאי יהא עובדי ידך למגנא, דהא לא ייכול למסבל דינך. אמר לה הא אתקינת תשובה עד לא בראתי עלמא (כדאיתא פסחים נד, א שהתשובה קדמה לעולם).

ג] העולם נברא עבור האדם שיעסוק בתורה

אמר קב"ה לעלמא בשעתא דעבד ליה וברא ליה לאדם, אמר לה עלמא עלמא, אנת ונימוסך לא קיימין אלא על אורייתא, ובגין כך בראתי ליה לאדם כך דיתעסק בה וישתדל בה, ואי לאו הא אנא אהדר לך לתהו ובהו. (כדאמר ריש לקיש שבת פח, א שאם לא יקבלו ישראל את התורה יחזיר את העולם לתהו ובהו).

וכלא בגיניה דאדם קיימא, הדא הוא דכתיב (ישעיהו מ"ה, י"ב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. ואורייתא קיימא ומדכרזא קמייהו דבני נשא בגין דיתעסקו וישתדלו בה, ולית מאן דירכין אודניה.

ד] כל אבר באדם הוא כנגד בריה בעולם ואבר בתורה

תא חזי: כל מאן דאשתדל באורייתא איהו קיים עלמא, וקיים כל עובדא ועובדא על תקוניה כדקא יאות.

ולית לך כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בבר נש דלא הוי לקבליה בריה בעלמא, דהא כמה דבר נש איהו מתפלג שייפין שייפין וכלהו קיימין דרגין על דרגין מתתקנין אלין על אלין וכלהו חד גופא, הכי נמי עלמא, כל אינון בריין כלהו שייפין שייפין וקיימין אלין על אלין, וכד מתתקנן כלהו חד גופא ממש.

וכולהו כגוונא דאורייתא, דהא אורייתא כלא שייפין ופרקין וקיימין אלין על אלין, מתתקנן כלהו ואתעביד חד גופא.

כיון דאסתכל דוד בעובדא דא פתח ואמר (תהלים ק"ד, כ"ד) **מה רבו מעשיך יי' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך.**

ה] הכל נמצא בתורה ואין מסתכל עליו

באורייתא אינון כל רוין עלאין סתימין דלא יכלין לאתדבא.

באורייתא אינון כל מלין עלאין דאתגליין ולא אתגליין.

באורייתא אינון כל מלין דלעילא ולתתא.

כל מלין דעלמא דין וכל מלין דעלמא דאתי באורייתא אינון, ולית מאן דישגח וידע לון.

ובגין כך כתיב מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו.

ו] אפילו דוד ושלמה לא עמדו על סודות התורה

תא חזי: אתא שלמה ובעא למיקם על מלוי דאורייתא ועל דקדוקי אורייתא ולא יכל, אמר (קהלת ז', כ"ג) **אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני** (וכמו שדרשו יומא יד, א ובמדבר רבה יט, ג שלא הבין שלמה מצות פרה אדומה). דוד אמר (תהלים קי"ט, י"ח) **גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך** (ועי' רמב"ם בעיקר השביעי).

ז] בדברי שלמה יש טעמים רבים כל שכן בתורה

תא חזי: כתיב בשלמה (מלכים א ה, י"ב) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירה חמשה ואלף. הא אוקמוה (שיר השירים רבה א, יא, מובא ברש"י שם) דחמשה ואלף טעמים הוו בכל משל ומשל דהוה אמר.

ומה שלמה דאיהו בשר ודם כך הוו במלוי, מלין דאורייתא דקאמר קב"ה על אחת כמה וכמה דבכל מלה ומלה אית בה כמה משלים כמה שירין כמה תושבחן כמה רזין עלאין כמה חכמאן. ועל דא מי ימלל גבורות יי'.

ח] יעקב בן יצחק נחשב כנגד י"ב נשיאי ישמעאל

תא חזי: מה כתיב לעילא, (בראשית כה, ב) ואלה תולדות ישמעאל, דאינון תריסר נשיאין. לבתר אמר ואלה תולדות יצחק. סלקא דעתך דכיון דכתיב ביה בישמעאל דאוליד תריסר נשיאין ויצחק אוליד תרין בנין דדא אסתלק ודא לא אסתלק.

על דא כתיב מי ימלל גבורות יי', דא יצחק דאוליד יעקב ועשו. יצחק אפיק ליה ליעקב דהא איהו בלחודוי יתיר מכלהו, דאוליד תריסר שבטין קיומא דעילא ותתא. אבל יצחק לעילא בקדושה עלאה ועשו לתתא, ועל דא כתיב מי ימלל גבורות יי'.

ישמיע כל תהלתו - דא יעקב. כד אתדבק שמשא בסיהרא כמה ככביא נהירין מנייהו.

ט] משמת אברהם נשאר דיוקנו ביצחק

ואלה תולדות יצחק בן אברהם. אמר רבי יוסי: מאי שנא דעד הכא לא כתיב בן אברהם והשתא אמר. אלא אע"ג דכתיב (בראשית כ"ה, י"א) ויברך אלהים את יצחק בנו, השתא דמית אברהם דיוקניה הוה ביה ואשתאר ביה ביצחק, דכל מאן דחמי ליצחק הוה אמר דא אברהם ודאי, והוה סהיד ואמר אברהם הוליד את יצחק (כמו שאמרו בבא מציעא פז, א ומובא ברש"י).

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | תולדות תשפ"א | 7

מקורות ומפרשים

אור יקר תולדות סימן א'.

תפארת החנוכי פרשת תולדות

שיעור זוהר תולדות: יסוד האחדות והשניות

רגע המעבר בין אברהם ליצחק

א] רגעי מעבר הם תמיד דרמטיים. ברגע מעבר אפשר לנו להציץ מבעד למחיצות הסגורות דרך כלל. כאשר פרקו את המשכן והקימו אותו מחדש הוצרכנו לציזיו מיוחד ולא יבואו לראות כבלע את הקודש, כי רגע הפירוק של הקודש והקמתו במקום החדש מצריך את פתיחתו באופן שאינו אפשרי בכל זמן אחר. כן ברגע הסתלקות הצדיקים מתגלה סוד נשמתם כנאמר אם תראה אותי לקח מאתך יהיה לך כן. פסוקי סיום פרשת חיי שרה ותחילת פרשת תולדות עוסקות ברגע המעבר בין עולמו של אברהם לעולמו של יצחק, ובאותם הרגעים מתאפשר לנו להציץ אל עולמם של אברהם ויצחק בצורה שאינה מתאפשרת במשך כל סיפור חייהם שבו מציגים לנו את המוצר המוגמר. מסדרי הפרשיות הזיוו את הפרשיות תמיד מן נקודת התפר בכדי שיהיה הענין שלם והקדימו לסיים קצת לפניו או קצת לאחריו ולפיכך צריך תמיד לצרף סוף הפרשה אל תחילתה כדרך המדרש השואל 'מה כתוב למעלה מן הענין' כולי האי ואולי יתנוצץ לנו הרגע הזה המאפשר לנו לפתוח את העולם הזה.

ב] כאשר אמר משהו על הסתלקות גדול אחד אין מדובר בהסתלקותו של פלוני אלא בשינוי העולם כולו מן העולם שפלוני קיים בו לעולם שאינו קיים בו. בוודאי הדבר כן לגבי אבות העולם שאין אנחנו עוסקים בהם כעומדים על רקע העולם אלא כמכוננים את העולם עצמו. שאין מיתת אברהם השארת העולם על כנו בלי אברהם אלא הוא הווית העולם עם אברהם והוויית העולם בלי אברהם. עלינו לחשוב מה עשה יצחק במעבר הזה וכיצד החיה אותו.

ג] הדבר התמידי היחיד בעולם ובחיים האנושיים הוא השינוי. יש מתלוננים על ירידת הדורות ואומרים הדורות כל כך יורדים עד שבימינו יורדים הם במהירות יתר על שהיו יורדים לפנים. ואמנם מתגברת התחושה של השינוי בעולם בעיניים

בשריות אבל לאמיתו של דבר לעולם היה העולם משתנה כל רגע גם אם היה נדמה קבוע וקיים, אין אנחנו חיים בעולם שונה מזה שחיו בו אברהם ויצחק עולםם שלהם השתנה כל יום ועולמנו שלנו משתנה כל יום. אין צורך להאמין לחדשות שהחדשות מתחלפות יותר מהר בימינו ואפשר לנו לקבל את הזמנים והעתים כפי שנראה לנו לחלקם. מצורת המעבר של אברהם אל יצחק יכולים אנחנו ללמוד את צורת המעבר שלנו מדור לדור ומשנה לשנה ומיום ליום.

ד] ברכתו של יצחק הוא ברוך אתה הויה מחיה המתים. כאשר עד ימות יצחק לא חשבנו שיש לנו דבר קבוע שיש להמשיכו. נמצא יצחק הוא הדור השני הראשון. הראשון שהיה צריך להתמודד עם מות אביו ולירש אותו, הראשון שמצא דרך לחיות בעולם בלי אביו אברהם. והראשון שעלינו ללמוד ממנו כיצד להתעורר אחר השינה, ונאמן אתה להחיות מתים.

אברהם יסוד האחדות יצחק יסוד השניות

ה] נציע צורות שונות של התבוננות במעבר הזה ודרכו של יצחק בו. כאשר מתבוננים אנחנו בסדרי התולדות השונים בסדר בראשית אפשר לראות בהם צורות שונות [ויש להאריך בפרטי כולם וכעת נתבונן על נקודה אחת אע"פ שעלה בליבי ספק אם הוא נכון]. ישנם תולדות מסוג תולדות אדם ותולדות נח ובניו. שהם שושלת אחת נובעת זה מזה. כמו קו אחד ישר עם ראש וסוף. אדם מוליד את שת והוא מוליד את חנוך וכו'. לכל רשימה כזו של תולדות יש ראש שהוא השורש והמקור שממנו נובעים כל התולדות, ויש את שאר התולדות. כך יש גם בצורת אילן שמתרחב יותר כמו תולדות נח או תולדות תרח או תולדות ישמעאל. שאע"פ שלכל אחד מהם יש כמה בנים ולהם כמה בנים, עדיין הסדר הזה נשמר בצורה בסיסית שיש אחד וממנו נובע שושלת ארוכה. שהוא הכל התפרטות האחד לפרטים רבים ודורות רבים.

[ו] שונה מזה הוא תולדות יצחק בן אברהם, כפי שפירש רש"י שתולדותיו הם יעקב ועשו האמורים בפרשה. כאן אין לנו לקרוא את התולדות שלו כאחד המבטא את עצמו בשושלת המשכו. אבל התולדות שלו מתחלקים לשנים מובחנים מאד. אפשר לומר שבפעם הראשונה יש כאן שנים ממש. לא ריבוי כפירוש לאחד אלא שנים כיסוד מהותי. כך גם תולדות יצחק עצמם חוזרים אל היותם תולדות של אב, לא כמו שאר התולדות שהם קובעים את ראש השושלת בראש ואת הנובעים ממנו. אלא תולדות יצחק בן אברהם הוא אברהם הוליד את יצחק. היינו יצחק הוא השני ולא הראשון.

[ז] על כך יש לפתוח כפתיחת רבי חייא: מי ימלל גבורות ה'. ופסוק זה יש להנגידו לפסוק המובא להלן מן הענין 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית'. ההתבוננות הרווחת הוא שכל ריבוי מעשי ה', כולם נעשו בחכמה אחת. וכך רואים אנחנו את האחדות מביעה את עצמה בריבוי גוונים ומכל מקום הכל חכמה אחת. צורת התבוננות זו הוא העמדת כל העולם על יסוד האחדות. וכך הוא המידה בכל הבנה שהוא תמיד 'העמידן על אחת'. ריבוי הפרטים הנפזרים אינם מובנים לנו עד שאנחנו מאחדים אותם תחת כלל אחד וכך מבינים אותם [רדוקציוניזם]. וכך אמר דוד כאשר התבונן בעולם, שאפשר להבין את כולו כמקשה אחת כאדם גדול שמורכב מאברים רבים, וכאשר מבינים את ההרמוניה של כולו מתבטאים מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה אחת עשית. וכך מידת החכמה נקראת אחת רוח אלהים חיים. חכמה זו יש לספר ולהבין, אמרתי אחכמה.

[ח] אך יסוד האחדות אינו די להסביר את המציאות. כי כשם שיסוד האחדות הוא היסוד הראשון בעולם כך יסוד השניות הוא היסוד השני בעולם. ולא כהבעת האחד את עצמו בריבוי בלבד שהוא עדיין העמדת הכל על יסוד האחדות. אבל השניות הוא באמת יסוד בעולם כפי שהאחדות הוא יסוד בעולם. כי הרי העולם כולו שני לראשון שהוא אני ראשון. וכאשר מסתכלים אנחנו על הבריאה חייבים אנחנו לראות אותו כדבר שני, יש בורא ויש נברא יש מאציל ויש נאצל ולא קרב זה אל זה. ההסתכלות הזו נקראת ההסתכלות מצד הצמצום מצד האפשרות

ליצור את השני מצד הכח הנעלם של ההולדה שמאפשרת לאחד ליצור את השני לא כהבעה בתוך עצמו אלא כשני ממש. את ההתבוננות הזו העמוקה במידת מה מן הראשונה קשה ביותר להשיגה, ועליה נאמר גם כאשר אחכמה, והיא רחוקה. כי באמת היא רחוקה היא מידת השניות הבינה שהיא רחוקה מפנינים. ולא נוכל לבטא אותה עד סופה אלא נאמר 'מי ימלל גבורות הויה!'

ט] לפי שיצחק אבינו הוא השני הוא הבן הרי הוא יסוד השניות יסוד הכלי יסוד הצמצום. וקשה עלינו לעמוד על סודו, נשבעים אנחנו בפחדו ואין אנחנו נוגעים בו עצמו. אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק הרי כאן שנים. אור וכלי בורא ונברא אב ובן. אחד היה אברהם שני היה יצחק. עלינו לחפש דרך מכל מקום לגעת בעומק היסוד הזה ומה שנובע ממנו, ולהבנתו מגיעים אנחנו אל יעקב ועשו האמורים בפרשה.

ייעוץ התורה על כל פרט ושאלת האדם והתשובה

י] התורה פותחת לנו פתח לעמוד על הדבר הזה. ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום. התורה היא כלי אומנתו של יוצר בראשית היינו אינה כלי ביטוי בלבד אלא כלי אומנתו הכלי שבו עשה את השני, כלי היצירה, הודיעה תורה את הכל ובעיקר את זה באש שחורה על גבי אש לבנה. כל דבר ודבר שהיה הקב"ה עושה במעשה בראשית היה שואל את התורה אם לברוא אם לאו. היינו שעשועים יום יום. לא באורח כלל בלבד היתה התורה כלי אומנתו אלא באורח פרט. יום אחד שאל את התורה אם לעשות שמים וארץ יום שני אם לעשות רקיע יום שלישי אם לעשות דשא. ועל כל פרט ופרט למדנו דברי תורה שבה שהם הקובעים את גבולותיה מצות התלויות בשמים וארץ ומצות התלויות במים ורקיע ומצות התלויות בצמחי האדמה בכל פרט יש תורה מיוחדת שהיא המאפשרת את קיומו של אותו פרט כפרט בפני עצמו ולא כהבעת הכלל בלבד.

יא] כאשר הגיע אל בריאת האדם אמרה תורה וכי לשוא בראת כל בני האדם הרי עתיד האדם לחטוא לפניך. הסוד הוא האדם הוא כולל כל הבריאה אם כן שאלה זו קשה על כל העולם שהרי לא נברא העולם אלא שיהיה אדם גדול שהעולם כולו כלול בו וכל פרט שבו ימלא את תפקידו בתרי"ג פרטיו. והאדם במהותו הוא אילן הספק כאחד ממנו לדעת טוב ורע וכיצד אפשר לנו להשיג את תורת בריאתו עצמו שהרי התורה משמעותו החכמה שמייעצת את היוצרות כל פרט ופרט ואין אדם שיעמוד על חכמת הכרח היוצרות האדם כי זה בלתי אפשרי בהיות האדם בעל בחירה ועתידו פתוחה ולא מוכנת ויעוצה מראש על כן לא היתה התורה יכולה ליעץ את בריאת האדם ולאמיתו של דבר לא היתה יכולה ליעץ את בריאת כל העולם התלוי באדם.

יב] אמר הקב"ה הרי כבר הכנתי את ה'תשובה' לשאלה זו, הוא מידת התשובה שקדמה לעולם שקדמה לתורה. יסוד התשובה הוא שאכן אין אנחנו צריכים אל תכנית לבריאת האדם והעולם כי דווקא מתוך שהבינה נתנה מקום לשני הרי אני חייב לתת מקום לאדם שיהיה שני לי ואם תאמר וכי יעמיד המלך את המורד בו תשובה לדבר הוא התשובה והתשובה אינה אומרת שהאדם יבחר לעשות תשובה שאם כן הדרא קושיא לדוכתא אלא תשובה אומרת שגם אחרי שהאדם יבחר ברע עתיד הוא לחזור כי גם בדרך זה נמצא האל ואדרבה בדרך חזרת הדברים אליו רצה עוד בטרם עשה את הדברים מביעים אותו ולפיכך תשובה קדמה לעולם וכל מה שראית התייעצות התורה אינו אלא לאחר הבינה שבו נקבע חוק החזרה ועל תשובה זו אין האדם האחד עומד אלא האדם השני היינו הבעל תשובה ולא הצדיק גמור היינו יצחק ולא אברהם.

יג] ולפי שהתורה הגיעה מן התשובה לפיכך התורה עמוקה הרבה מן התורה עצמה. וזה הסוד שמצא משה את הקב"ה קושר כתרים לאותיות על מנת שרבי עקיבא ידרוש אותם כי רבי עקיבא היה בעל תשובה והוא השיג דברים שמידת התורה עצמה היינו משה לא הגיעה עדיהם ובאמת לפי משה לא היה צריך באותם הכתרים אבל הקב"ה צפה למפרע שיבוא רבי עקיבא וכבר קודם לפני

למעלה מן התורה הכניס בה עוד רבדים של משמעות שיבינו אותם רק אחרי שיחטאו ויעשו תשובה ויבוא רבי עקיבא ויבואו עוד אחריו ויראו בהם.

אפילו חכמה אנושית ייתכן בה רבדי משמעות כ"ש התורה

יד] אומר הזוהר כתיב על שלמה שאמר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף ופירשו בו שעל כל פסוק היה אומר שלשת אלפים רבדים של משל ועל כל משל היו תלויים אלף וחמשה טעמים. והזוהר הבין שהיינו משלי שלמה עצמו היו בו כל העומק הזה. אם כן הגע בעצמך אם שלמה שהיה בשר ודם נמצאו במיליו כך ממדרגות של משמעות דברי התורה שהגיעו מפי הגבורה ומפי התשובה על אחת כמה וכמה. כמה התבוננות זו פשוטה כי לפעמים נדמה לי שאלה בעלי הפשט המתעקשים לפרש כל דבר לפי פשוטו בלבד לא אמונה הם חסרים אלא אפילו ניסיון בכתיבה אנושית שמביעה דברים עמוקים ורחבים יותר מן המוגדר בשטח. כי הלא כל אדם שהתנסה פעם במשהו שיש בו קצת עומק יודע לכתוב טקסט שיהיו בו ארבעה רבדים של משמעות ואין זה דבר ניסי כלל אם כן למה לצפות שדווקא התורה לא תצא מידי פשוטה. ואין זה גוזמא לומר שחכמת שלמה תסבול שלשת אלפי פירושים שכל אחד משל לגבי חבריו כי חכמה אנושית בקל היא שתגיע לידי כך. כל שכן חכמה אלוהית כשהיא נובעת מן הבינה.

משמעות רדיקלית

טו] אפשר לנו לסכם שיש שלשה שיטות בדבר. שיטה ראשונה היא האומרת אין משמעות בכל העולם כלל זוהי דעת המינים. שיטה שניה אומרת אין משמעות ברוב העולם אלא בדבר אחד שהוא התורה זוהי דעת צדיקים גמורים. שיטה שלישית אומרת יש משמעות בכל פרט שנוצר ושיהיה בעולם ואין דבר אחד נעדר משמעות אינסופית וזוהי מקום שבעלי תשובה עומדים. לשון אחר דעת צדיקים הוא השגת החכמה שהוא משמעות כללית דעת בעלי תשובה הוא השגת הבינה שבו משמעות פרטית לכל פרט וזה יכולה שיטת המשמעות הרדיקלית. ובו יש

ליזהר לא להוציא דברי תורה לדברי שטות ותפלות כי שיש משמעות בכל פרט אינו אומר שכל משמעות היא נכונה אבל כך היא דרך האמת למבקש אותה וידע להבחין בין יעקב וי"ב בניו ובין עשו וי"ב נשיאי ישמעאל.

טז] בצורה אחת יש לנו לומר כי יש חיפוש 'משמעות החיים' ויש חיפוש 'משמעות הבוקר'. יש צדיק גמור שבא על סיפוקו שהסברת לו שיש משמעות לחיים וממילא יקום כל יום בבוקר אבל יש צדיק עמוק מכך הנקרא לעיני העמים בעל תשובה ואין מעניין אותו בכלל אם יש משמעות לחיים כי מה המשמעות שיש לו מזה לקום בבוקר. אבל הוא צריך בכל יום משמעות חדשה לחיי אותו היום וטענה צודקת בפיו אם היה משמעות כללית בלבד היה די באתמול ולשם מה היה צריך את היום ואומר הוא ללא משמעות חדשה למה לי חיים, לא שאני אומר למה לי חיים אבל אני אומר למה לי חיי היום. ולאיש הזה יתגלו טעמי תורה בכל פרט ופרט ולא יסתפק לומר ישנם טעמים כלליים ועד שידע בפרט אחד טעם הרבה יותר מזה שהשיג הצדיק הראשון בכל התורה כולה שלו ויראה עולמו בחייו.

ויברך אלהים את יצחק

יז] התבוננות נוספת ניתן לנו להציע בשניות זו של יצחק. ובו נפתח בפסוק שפתח בו רבי יצחק שהוא יצחק בזוהר סימן ב'. ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק וישב יצחק עם באר לחי רואי. ונדע מה קשר הפסוק הזה מראשו לסופו וכי לכתובת היה אלהים צריך לאיפה לשלוח את הברכה שלו שיסיים הפסוק שגר יצחק באר לחי רואי. אבל הסוד הוא כי כל פרשת חיי שרה עוסקת בירושת יצחק ורבקה את אברהם ושרה. כי תיכף שהיה אברהם זקן שלח להביא את רבקה. ובכל משך הזמן מן העקידה שהוא זמן מיתת שרה ועד שחזרה רבקה לא מצאנו את יצחק עוסק אלא בדבר אחד, משיח בשדה והולך באר לחי רואי. ומה היה עושה שם היה קונה את השדה בכיסופיו ומחפש את המלאך הגואל שהוא הנראה אצל אותו הבאר. וכאשר הגיעה רבקה הביאה האהלה שרה עמו וינחם

יצחק אחר אימו שחזרה שכינה לאהל היינו ירשה רבקה את מקומה של שרה והתקשר יצחק בשכינה כפי שהיה מתקשר בה באהל אמו.

יח] ולמה לא בירך אברהם עצמו את יצחק אלא אלהים בירך את יצחק אחר מותו. רמזו חז"ל כדי שלא תחול הברכה על עשו. והיינו כי כאשר האב מת יש דרכים רבות להמשיך אותו כאשר היום מת יש דרכים רבות להחיות אותו. דרך אחת הוא להמשיך את הקביעות. כמו מישהו שפותח ללמוד דף היומי ומונה בה את הימים כבר מאתיים ימים שהנני לומד כל יום. דרך זו סובלת מן הצלחת עצמה כי כל יום שעובר נעשה המשא של קביעת הלימוד כבד יותר על האדם היום מאתיים ותשעים ימים שהקביעות שלי כוללת ועד שהאדם מתפוצץ מן המשא כי כמה ימים של קביעות יכול האדם לסבול ביום אחד. ולכן כאשר יצחק ביקש להמשיך את ברכתיו הגיע עשו וכו'. אבל יש דרך אחרת שהוא לקבוע את הזיכרון בחיים עצמם ואז אין צריכים לזכור את היום הקודם כלל אדרבה כל יום הוא יום חדש אלא שמאותו סיבה שהיה לומד ביום הקודם הוא לומד היום וקביעות כזו היא קביעות של חיים. והיינו אחר מות אברהם לא היה צריך את אברהם אבל אותו אלהים שבירך את אברהם בירך את יצחק כי חייו נבעו ממקור באר מים חיים שהם תמיד מתחילים מעצמם.